

IKGANTŠHE KA POLELO YA GAE, BOHWA BJA GAGO

Mongwadi wa Athikele:
Malehu G Lamola

Malehu G Lamola

Aforika-Borwa ke naga ya dipolelontši. Tše lesometee di filwe maemo a semmušo go ya le ka Molaotheo wa Rephapoliki ya Aforika-Borwa, Molao 116 wa 1996. Kabinete e amogetše molaophetošwa go Molaotheo, woo go wona polelo ya Dika (sign language), bjalo ka dipolelo tše dingwe, e fiwago maemo a semmušo. Ge o hlaloša maemo a dipolelo ka moka tša semmušo tša ka mo nageng ka botlalo, Molaotheo o tšhetša gore mmušo wa bosetšhaba le dipušo tša diporofentshe, di šomiše magato a semolao le a mangwe, go laola le go hlokomela tirišo ya maleme a semmušo. Tirišo ye e fa motho mang le mang maatla a go bolela polelo ya letswele mo mererong ya semmušo le ye mengwe ka moka, ntle le go tšeelwa fase goba go nyatšwa le ge e le go inyatša. Kgopolo ye e hlaloša gore polelo ke maatla. Ka maatla a re filwego semolao, a re ikgodišeng le go ikgantšha ka polelo ya rena ya Sesotho sa Leboa, gomme re e šomiše mererong ka moka go e tšwetša pele le go e godiša.

Go ya le ka Mokgatio wa dinagakopano go tša Thuto, Mahlale le Setšo (UNESCO), polelo ke setlabakelo seo motho a se šomišago go ikgokaganya le go hlagoša dikgopolo, maikutlo le tsebo. Polelo ye nngwe le ye nngwe ke bohwa le boikgantšho bja setšhaba seo. Kgopolo ye e hlaloša gore go na le tswalano ye e tiilego gare ga polelo le setšhaba, ka fao ga re kgone go aroganya setšhaba le polelo ya sona, ka ge polelo e tšweletša boitsebišo bja motho. Moahlodimogolo wa maloba, Mogoeng Mogoeng, mo poledišanong ya gagwe le mogaši wa ditaba tša Lekgotlakgašo la Aforika-Borwa (SABC), o laeditše bohlokwa bja polelo ya gae. O boletše gore go bonolo ge motho a rutwa ka polelo ya gabo gobane o kgona go šogaganya dikgopolo le go kwešiša tshedimošo gabonolo. Polelo ye e thekgilwe ke Mothušamotlatšamokhanselara wa Yunibesithi ya Aforika-Borwa (UNISA), Phorofesa Zodwa Motsa Madikane, yo a tiišeditšego kgonagalo ya dipolelo tša Babaso go šomišwa bjalo ka go ruta ka mo thutong. Go itemogela katlego ya se se fahletšwego ke ditsebi tše mmalwa gammogo le Kgoro ya Thuto ya Motheo mabapi le thuto ka polelo ya rena, go hlokega tlhologelo le tumo ya rena go tšwetšopele le tšhomišo ya maleme.

Boati bja dingwalo bo hlaloša polelo bjalo ka ye e swayago boitemogo goba boitšhupo bja motho. Polelo ga se fela sedirišwa sa kgokagano, ke senotlelo sa boitšhupo bja mong, gape e bapala karolo ye kgolo go tlhamego le tlhagišo ya go itsebagatša ga motho. Baboleli ba Sesotho sa Leboa, kudu baswa, efogang go nyenyefatša polelo ya lena, gobane go dira se ke go nyatša bohwa gammogo le setšo sa lena. Re thoma ka gae pele ra kgona go nabela go dipolelo tše dingwe gotee le mafase a mangwe. Ka polelo ya gae motho o kgona go tšweletša maitemogelo a gagwe a lefase leo a phelago go lona le go mafase a ka ntle; gomme a šomiša dikgopolo tše di šitletšwego, di šišitšego ka thutopolelo, dingwalotšhaba le dingwalo tše di nepagetšego. A re ikgodišeng ka polelo ya rena. Re efoge go šomiša polelotšhielano le maadingwa a mantšu ao re nago le ona mo poledišanong. Polelotšhiedišano e timeletša tlotlontšu ya polelo ya rena.

Re se tle ra fetoga bongwanamaganagobotšwa yo a fetšago a wela dikomeng a re dikoma ke tšabo!